

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки дошкільної та початкової освіти

Дипломна робота
ОС «Магістр»

на тему: **«РОЛЬ І МІСЦЕ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В
СУЧАСНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ»**

Виконала: студентка II курсу, групи ДО-м
спеціальності: 012 – «Дошкільна освіта»
Потокі Інна Іванівна
Керівник: к.пед.н., доц. Реґо Г.І.
Рецензент: к.пед.н., доц. Ходанич Л.П.

Мукачево - 2019

ЗМІСТ

ВСТУП		5
Розділ 1.	ТЕАТРАЛІЗОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	9
1.1	Театралізована діяльність як засіб формування особистості дитини дошкільного віку	9
1.2	Педагогічне керівництво організацією театралізованої діяльності дітей дошкільного віку	15
1.3	Класифікація театралізованих ігор	22
1.4	Ігри-драматизації та їх вплив на розвиток дітей дошкільного віку	28
Розділ 2.	ПРАКТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ТА МІСЦЯ ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В СУЧАСНОМУ ДОШКІЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ	34
2.1	Аналіз стану театральної діяльності в освітньому просторі дошкільного закладу	45
2.2	Створення розвивального життєвого простору засобами театралізованої діяльності	42
2.3	Вивчення рівня знань, ігрових інтересів та уподобань дітей старшого дошкільного віку	51
2.4	Поради щодо використання театральної діяльності в сучасному закладі дошкільної освіти	55
ВИСНОВКИ		61
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		66
ДОДАТКИ		71

ВСТУП

Актуальність дослідження. В умовах сучасної соціокультурної ситуації все більшого значення в розвитку суспільства надається освіті. Однією з центральних ідей нової освітньої ситуації визначають гуманістичну парадигму освіти, переорієнтацію на цінності людини.

Стратегічною метою дошкільної освіти є розвиток життєвої компетентності дитини, спрямування її на творчість і самореалізацію. Сучасні дослідники виявляють якісно інше розуміння сутності дитинства і ставлення до нього як до культурно-історичного, соціально-психологічного феномену. Все частіше піднімають питання про те, що необхідно використовувати всі наявні педагогічні ресурси для ефективного розвитку дитини.

Розкриттю внутрішніх якостей особистості і самореалізації її творчого потенціалу на думку учених, що досліджують проблеми дошкільної освіти Л. Виготського, Б. Теплова, Д. Менджерницької, Л. Артемової, Е. Трусової, Р. Жуковської, Н. Карпінської та інших, найбільшою мірою сприяє синтез мистецтв. Цей підхід до виховання дитини зробив актуальною проблему освіти і виховання дітей дошкільного віку засобами театрального мистецтва як могутнього синтетичного засобу розвитку їх творчих здібностей.

Нормативно-правове підґрунтя функціонування сучасної системи дошкільної освіти висвітлює державні стандарти та зміст дошкільної освіти щодо забезпечення різнобічного розвитку дитини дошкільного віку відповідно до її здібностей, задатків, нахилів, індивідуальних, психічних та фізичних особливостей, культурних потреб тощо. Серед завдань дошкільної освіти окреслених в Законі України «Про дошкільну освіту» є: «збереження та зміцнення фізичного, психічного і духовного здоров'я дитини; формування особистості дитини, розвиток її творчих здібностей, набуття нею соціального досвіду; розвиток потреби в реалізації власних творчих здібностей; виконання вимог Базового компонента дошкільної освіти,

забезпечення соціальної адаптації та готовності продовжувати освіту». Отож, орієнтація на творчий розвиток особистості є світоглядною засадою сучасного виховання та освіти.

У Базовому компоненті дошкільної освіти зведено норми і положення, що визначають державні вимоги до рівня освіченості, розвиненості та вихованості дитини. З-поміж семи освітніх ліній інваріантної складової даного документу освітня лінія «Дитина у світі культури» орієнтує педагогів на розвиток творчого потенціалу дитини, на своєчасну підтримку її індивідуальних досягнень та здібностей, системну організацію освітньо-виховного процесу з питань театралізованої діяльності дітей дошкільного віку, передбачає формування у них почуття краси в її різних проявах, ціннісного ставлення до змісту предметного світу та світу мистецтва, розвиток творчих здібностей, формування елементарних трудових та художньо-продуктивних навичок, самостійності, культури та безпеки праці. Театралізована діяльність є специфічним видом дитячої активності, одним із найулюбленіших видів творчості.

Проблема використання театралізованої діяльності як повноцінного та ефективного засобу педагогічного впливу на розвиток особистості дитини усвідомлюється педагогами та психологами минулого та сучасності (Л. Артемова, Р. Жуковська, О. Кононко, О. Козлюк, І. Луценко, Л. Макаренко, Д. Менждерицька, Г. Михайлова, Г. Марчук, С. Русова, М. Шуть та інші). Дослідники на перше місце висували проблему педагогічної цінності театралізованої діяльності та різні аспекти значення театру у вихованні та розвитку дитини.

Театралізована діяльність у дошкільному віці існує та усвідомлюється педагогами як один з найефективніших засобів педагогічного впливу на розвиток особистості дитини, виступає як специфічний вид дитячої активності, один з найулюбленіших видів творчості.

Театр є органічний синтез риторики, музики, танцю, акторської майстерності, живопису тощо. Завдяки поєднанню в єдине ціле засобів

виразності, що наявні в арсеналі окремих мистецтв, театралізована діяльність створює умови для виховання цілісної творчої особистості та сприяє здійсненню мети сучасної освіти.

Театр – це диво, гра, казка! Саме актуальність театралізованої діяльності, її вплив на розвиток особистості дитини дошкільного віку, практичне використання в умовах сьогодення й зумовили вибір теми магістерської роботи *«Роль і місце театралізованої діяльності в сучасному дошкільному закладі»*.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та практично перевірити роль і місце театралізованої діяльності в сучасному закладі дошкільної освіти.

Для досягнення поставленої мети було визначено такі **завдання дослідження**:

1. Дати характеристику театралізованій діяльності дітей дошкільного віку.
2. Здійснити класифікацію театралізованих ігор та вказати на роль вихователя у їх керівництві.
3. Розкрити вплив театралізованої діяльності на розвиток дитини дошкільного віку.
4. Дослідити рівень театралізованій діяльності в закладі дошкільної освіти.

Об'єкт дослідження – театралізована діяльність дітей дошкільного віку.

Предмет дослідження – місце театралізованої діяльності в закладі дошкільної освіти.

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети та розв'язання визначених завдань було використано теоретичні й емпіричні методи: *теоретичні*: системний аналіз педагогічної, психологічної й методичної літератури з метою дослідження стану проблеми; *емпіричні*: спостереження, бесіда, тести, аналіз продуктів діяльності; *методи статистики* – для

обробки отриманих даних, кількісного та якісного аналізу результатів дослідно-експериментальної роботи.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що результати дослідження можуть бути використані педагогами і вихователями закладів дошкільної освіти; викладачами дошкільних факультетів закладів вищої освіти у процесі лекційних курсів і практичних занять на тему керівництва театралізованою діяльністю дітей дошкільного віку.

База педагогічного дослідження Оноцький дошкільний навчальний заклад «Сонечко».

Апробація результатів дослідження. Основні положення, висновки, рекомендації, результати дослідження доповідалися на III Міжнародній науково-практичній конференції “Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції”, яка відбулася 24-25 жовтня 2019 року в Мукачівському державному університеті. Тема доповіді: «Вплив театралізованої діяльності на розвиток особистості дитини дошкільного віку».

Публікації студента. Потокі І.І., Рего Г.І. Вплив театралізованої діяльності на розвиток особистості дитини дошкільного віку / І.І. Потокі, Г.І. Рего / Освіта і формування конкурентоспроможності фахівців в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичній конференції, 24-25 жовтня 2019 р., Мукачево / Ред.кол.: Т.Д.Щербан (гол.ред.) та інш. – Мукачево: Вид-во МДУ, 2019.– С.399-401.

Структура магістерської роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел (59 найменувань), 7 додатків. Загальний обсяг роботи складає 95 сторінок. Основного тексту 65 сторінки. У тексті вміщено 7 діаграм та одна таблиця.

ВИСНОВКИ

Наше наукове дослідження присвячене вивченню, систематизації та узагальненню ролі та місця театралізованої діяльності в сучасному закладі дошкільної освіти.

Ґрунтовно опрацювавши поставлені перед собою завдання, ми дійшли наступних висновків.

Незважаючи на різноманітність трактувань даного визначення («театральна діяльність», «театралізована діяльність», «театрально-ігрова діяльність», «ігри за сюжетами літературних творів», «театрально-мовленнєва діяльність»), можемо констатувати, що театр є одним з найдоступніших видів мистецтва для дітей дошкільного віку, що допомагає розв'язати чимало актуальних проблем педагогіки і психології.

Аналіз наукових досліджень за даною темою та спостереження за театралізованою діяльністю з власного досвіду дають змогу дійти висновків, що використання театралізованої діяльності в закладі дошкільної освіти сприяє пізнавальному розвитку, моральному вихованню, розвитку художньої освіти та естетичному вихованню, знайомству дітей з дитячою літературою, музикою, образотворчим мистецтвом, правилами етикету, обрядами, традиціями тощо, формуванню індивідуальних та комунікативних якостей особистості, вихованню волі, розвитку пам'яті, уяви, мовлення, мислення, ініціативності, фантазії тощо, а в підсумку, усвідомлення власного «Я», віру в власні сили, розвиток творчої, пошукової активності і самостійності.

Театралізована діяльність виступає як індивідуальний творчий процес і об'єднує різні за характером творчі принципи: виконавчий, продуктивний, оформлювальний та вміння дитини сприймати специфічне сценічне мистецтво.

Отож, можемо констатувати, що театралізована діяльність має значний і всебічний вплив на особистість дитини, що дозволяє використовувати її як сильний, але ненав'язливий педагогічний засіб.

Систематизована робота зі самостійної театралізованої діяльності сприяє розвитку з міні-вистав, вистав за сюжетами знайомих казок, у подальшому підійти до постановки музичних казок. На початковому етапі проведення цієї роботи провідна роль належить вихователю, проте, у подальшому збільшується частка непрямого керівництва вихователя в коригуванні, поглибленні та розвитку театральної-ігрової діяльності дітей. Основна мета педагогічного керівництва театральної-ігровою діяльністю дітей – збуджувати уяву дитини, створювати умови для винахідливості, творчості дітей.

Драматизація відбувається на основі особистих дій виконавців ролей та поділяється за способами зображення на драматизацію з пальчиками або з використанням ляльок бі-ба-бо, драматизацію як гру самої дитини та імпровізацію – самостійне створення дитиною образів за допомогою висловів, міміки, пантоміми за даною чи обраною темою.

Існує безліч різновидів театралізованих ігор, які можна використовувати в закладах дошкільної освіти. Це, настільні театралізовані ігри (театр іграшок, театр картинок), театри з покидькових матеріалів (театр коробок, театр-мініатюр на прищіпках, театр клубочків, магнітний театр), стендові театралізовані ігри (стенд книжка, фланелеграф, тіньовий театр), лялькові театри (театр Петрушок, театр ляльок-маріонеток, тростинний театр, театр естрадної ляльки або «Театр «живої руки», театр рукавичок або ляльки бі-ба-бо, пальчиковий театр, театр-пуф).

Одним із синтетичних видів діяльності дітей дошкільного віку є гра-драматизація виникнення якої можливе при наявності у дітей міцних знань змісту літературного твору, навичок чіткого декламування, вміння адекватно рухатися використовуючи свою міміку та жести, вміння підбирати необхідні атрибути для створення ігрового середовища.

Провівши практичне дослідження аналізу фактичного стану використання театральної діяльності в освітньому просторі закладу дошкільної освіти, організації середовища для розгортання театралізованих

ігор, ми дійшли висновку, що в даному закладі забезпечення засобами, необхідними для різних видів театралізованих ігор, не відповідає загальним нормам.

Також, нами була проведена діагностика вивчення ігрових інтересів та уподобань старших дошкільників в театральній діяльності (ми опитали по 15 дітей в двох старших групах (№ 1 та № 2)) та провели анкетування педагогів з метою виявлення їх рівня обізнаності із завданнями театральної діяльності та методикою роботи з дітьми раннього та дошкільного.

Проаналізувавши відповіді педагогів, ми зробили висновки, що тільки 33% з них вважають себе обізнаними та компетентними щодо питання впровадження завдань театральної діяльності; 17 % педагогів змогли відверто оцінити свої дії недостатніми, це дає підстави стверджувати, що при певних умовах вони можуть приєднатись до першої категорії вихователів. Вісім відсотків педагогів тільки декларують важливість театралізованої діяльності в закладах дошкільної освіти та 42% визнають труднощі в організації театральної діяльності з дітьми. Дана ситуація спонукала нас до розробки системи методичної роботи з педагогічним колективом з метою активізації знань, умінь щодо методики роботи з дітьми по театральній діяльності.

Перш ніж перейти до різноманітних видів роботи з театральної діяльності, ми спрямували свою роботу на організацію предметно-просторового середовища. Наповнили осередки у відповідності з вимогами програми, виготовили різноманітні іграшки (повні комплекти для програвання казок) для різних видів театру. Надали вихователям методичні рекомендації, провели семінар-практикум, консультацію, майстер-клас по виготовленню театру іграшок на столі, підібрали відповідну література тощо.

З дітьми старшого дошкільного віку ми провели систему вправ, які забезпечують акторське тренування, ігри на придумування закінчення речення, вправи на розвиток голосових реакцій, міміки, пантоміми, вправи на

забезпечення розвитку у дітей старшого дошкільного віку вміння визначати особливості зовнішнього вияву емоційного стану за різними позами, за схематичними малюнками, виразом обличчя ровесника чи дорослого, за виразними рухами всього тіла тощо. Для підвищення почуття впевненості, емоційної стабільності, швидкої адаптації до виступу виділили дитячий варіант “аутотренінгу”.

Провівши аналіз результатів констатуючого та заключного дослідження рівня знань, ігрових інтересів та уподобань дітей старших груп в театральній діяльності, ми дійшли висновку, що зміни в сформованості театралізованої діяльності у дітей в сторону її зростання відбуваються, коли вихователь здійснює цілеспрямовану та систематичну роботу, сам виявляє творчість та навчає цьому дітей.

Ще одним з напрямлень нашої роботи, була співпраця з батьками вихованців старшої групи. Опитування показало, що переважна більшість сучасних батьків дуже слабо літературно, художньо, театралью обізнана, що виявляється у незнанні культурних надбань, ігноруванні ролі дитячої книги, театрального мистецтва для дітей, неадекватному ставленні до дитячої творчості.

Нами були надані поради батькам, проведений День відкритих дверей, де презентувалися різні види театрив за участю батьків.

З огляду на результативність театралізованої діяльності, зазначимо, що зважаючи на її багатоаспектні можливості як джерела формування різних видів здібностей, найвагомим показником роботи педагога з питання театралізованої діяльності є стійкий інтерес вихованців до театралізованої діяльності, яка об'єднує дітей, дає поняття про відчуття партнерства, взаємодопомогу, знімає скутість, сприяє ініціативі, самоствердженню, впевненості, прискорює процес оволодіння навичками публічного виступу, допомагає дитині дошкільного віку повірити в себе.

Отже, театр є ефективним та потужним емоційно забарвленим засобом гармонійного розвитку та творчого потенціалу дитини за умови грамотного керівництва та створення оптимального, театрално освітнього простору в дошкільному закладі.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>